

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ДВА ПУТА МЕСЕЧНО НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 30, А НА СТРАНУ 40 НОВ. МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КРАЉЕВА СЕЈА.

(Свршетак.)

Неда.

Јесте,

Михаило! С' њиме попадаше људи,
Јуче још весели; попадамо деца
Остарелих мајка, падоше оцеви
Нејаких дечица; падоше мужеви,
Вереници, за што? Ја те питам: за што?
Попадаше скупа, помагајућ' теби
Стидна клеветнице. Њихове би руке
Остале у крилу, да су знале само,
Коме служе. —

Теодора.

А ти, освети се за њих;
Де учини твоје! Ја сам спремна, видиш
Да и он не живи (показује на Михаила).

Неда.

Не гомилај грехе
Преко греха; немој да скрнавиш чувство
Које не познајеш. Ти га ниси никад
Љубила, јер да си то чинила, не би,
Тога било: ти си га хулила. Он је
Своју слабост данас одужио. И ти
Ваља да одужиш твоје неваљалство. —
О не мисли да ја за крвљу ти жедним: —
Ја се од ње гнушам! — Иди ја те пуштам;
Слободна си, иди — ако и не могу
Да ти простим. — Иди, остај жива
Себи па и свакој жени на срамоту —
Иди причај свету, да те пучка Неда
Презире —

Уроше, избавиме од тог
Гнусног створа.

Урош.

Ти си чула. Полаз!
Благодари њојзи, да тако одлазиш.

Теодора.

Идем мрска Неда, идем само, да ти
Овај часаг вратим.

(Излази брзо.)

Урош (Стевану).

Душан нег' се стара

Да јој даде пратњу до табора грчког.

Леонтас.

Није од потребе: и ја идем с' њоме.

Урош.

И ти? Несретниче, знаш ли што те чека
Тамо.

Леонтас.

Зато идем. Свако дело своју
Награду ужива: и ја тражим своју.

Урош.

Леонтасу.

Неда.

Немој драги пријатељу
Да се за њу свалиш у провалу.

Леонтас.

Нека.

Мени живот од сад, за ништа на служи:
Ја сам се од данас преживео. Бар ће
Разабрати царе, да и онај уме
Умрети поштено, кога дело кара
Непоштењем. — Ајдмо Капулосу.

(Излазе лагано.)

Неда.

Стани!

(Урошу.) Зар не видиш брате, да одлазе. —

Урош (тужно).

Нема.

За њега спасења. Он смрт тражи. Залуд:
Ако га задржиш, и ту ће је наћи.

Неда.

Ох несрећо људска да те Бог убије!

Урош.

Нека драга сејо! Бог је своју милост
Међу људе прос'о. Шта повећи део
Једноме допане, затим други горко
Уздахнути мора. Тако је у свету.
Неки закон хоће, да ми срећу нашу
Уздигемо само на сурвини туђе.
С' тог' се наша срећа тако често мења.
Што зајутра цвати, то у вече вене;
Што се данас смеши, сутра сузе лије.
Вера, пријатељство, злоба и ненавист,
Колебају душу нашу за живота,
А кад њина бурна играња престане,
Тада ми већ нисмо више ми. Од целог
Човека остаде само тело, да се
С' њиме гоји земља к'о и с' мртвим биљем.

(Стражар улази).

Стражар.

— Светла круно ту су старешине. Народ
Бугарски те чека на дворани.

Урош.

Уђу старешине. Позови ми за тим
Мога духовника. (Стражар излази).

(Улазе старешине).

Први старешина.

Милост краљу за нас.

Други старешина.

Милост за наш народ.

Трећи старешина.

Кувавни смо скупа
Без твоје милости.

Урош.

Није мене срчба
Допратила амо, да потлачим земљу
Мога сународа; не, челична дужност
Брата и човека, да оперем љагу
Мојој сестри с' чеда, а злобној клевети
Да раздерем густу копрену са лица,
Догони ме до вас старешине. Ево
Тело нашег краља мртво: није нега
Оборио челик српскога злочиства,
Није! Он је мор'о пасти, тако шћаше
Божја правда. Да је послушао мене
Тога не би било. Сад је касно! Нос'те
Вашег мртвог краља међу народ, па му
Рец'те, нека од сад у спокојству дише:
Није он без главе, да га тлачи худо
Самовољство туђих освојача. Њему
У обрану живи законит' наследник,
Живи Александар, краљ бугарски;

Тако им реците: мир и љубав носи
Краљ Урош и Неда бугарском народу.

(Главари изnose тело Михаилово).

Неда.

Мили брате, мудри владаоче,
Хвала на милости, што поклонили данас
Мом' народу.

(Калуђер улази).

Калуђер.

Светла круно.

Урош.

Арсеније,
Ти си врли монах: још врлији човек.
Верни слуга божји, ти си уз' твог краља,
Уз' твој народ свуда, где те зове дужност.

Калуђер.

Ваљда нисам коју пренебрего.

Урош.

Ниси,
С' тога желим, да ти пријатељство моје
И делом укажем.

Калуђер.

Ко уз тебе живи,
Награду не тражи. Ја сам монах.

Урош.

Зато,
Што не могу да ти златом обитим
Верна прса, за то сам наменуо теби
Други украс, сходан за монаха. Слушај:
Заверих се с' Недом, полазећи у бој,
Да ћу за победом уздигнути олтар
Моме спаситељу. Сад је дошло време,
Да одржим завет. — Арсеније теби,
Поверавам дело, за ме' најсветије!
Тражи сходно место, где влада тишина.
Кад га нађеш, шаљи по зидаре, нека
Дигу горостасан храм у славу божју.
Док то чиниш, немој да ми штедиш злато;
Али штеди време — ми смо људи смртни.

Калуђер.

Милостиви краљу! Ко у бурно доба
Кад мач влада, таква дела мира гради,
Тај до века живи.

Урош.

Онда ваља оба
Да живимо: ту ти награду даривам
Слуго божја, мислим за тебе достојну.
Пођи те сагради дело, да га зоре
Најзадњи потомци мога рода. Усред
Кубета урежи златни слови име

„Дечани,“ а твоје, првог игумана
 Ја ћу уписати.

(Чује се с' пола вика: „живио краљ Урош; живио
 краљ Александар и т. д.).

Калуђер (пружа руку одкуд вика).

Дични сине рода,
 Нашто моја хвала, кад те цео свет хвали?
 (Излази).

Урош.

А ти Недо?

Неда.

Ја те љубим као и до сад.

Урош (грли је).

Љуби мила сејо; која жена љуби,
 Та је окићена неувелим цвећем,
 Благо оном који само за то живи,
 Да другога љуби.

(Застор пада).

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Из Винковаца. Како вам јависмо пошљедњи пут, представљано је 15. јула „**Ђаволови записници**“, драма у три чина, преведена с францускога од М. Видуловића. Овај се комад чешће приказивао на позорницама нашег југа, а кад се запитамо, за што је „Ђаволским записницима“ запало то одликовање, тешко је одговорити другчије, осим да је толико привлачива француска романтика била завладала широм скоро прекомјерним, па јој се и код нас находе живи трагови, а ови ће нестати оним размјером, којим се чиста, здрава храна домаћег сијева и рада јављала и промицала буде.

У овој је драми, као обично у њених сестара западног рода, без сумње лијена домишљаја, живих црта, згодна супротка, бајних замреца. Општра брид строге расуде много би јој раскројила одијела и многи заскок спустила бар до јаза ако и не обичне могућности, бар до природне вјеројатности.

Зар да Робен тек уљегав а управо још и неодахнуо запроси баронесу Марију за жену, које — колико ми знамо и видимо — приђе нит' видје нити за њу чу, све ако и јест Марија пристало чељаде, ну па рецимо лијено дјевојче? Није ли то сасма необичан добричина, који касно срне те на десет, само да одбрани за њега дволико поштење двеју лицем му и именован незнатих, с крађе оптужених образина? Па се тај племенко пушта и у „групне ствари“, само да постигне добру цел. Морал не плива баш на врху своје чистоте, своје

славе у сваком чину, пред сваким покретом и т. д. и т. д.

Како му драго, драма се иста допала опћинству у Загребу, Биограду а и у Новом Саду радо су је гледали сваки пут, скоро и не запињући о нескладу пренатегнутих жица француске разуздане маште.

Што је главна улога допала госту *Мандровићу*, томе се нико не чуди; Робена је играо у Загребу Фрајденрајх, у Биограду Јовановић, у Новом Саду Ружић: тролистак пун свјежине и живота, пун вјештине и врлине сваке.

На част је нашем мјесту, што полази увијек многобројно наш Талије храм. И овога се пута бјеше нашло у великом броју без разлике спола и сталежа.

Мандровића чим ступи на видик поздравилу бурно признање племенитог му свакад прегнућа. А честом одобравању једва сваки пут одољеваху руке. Мир, сигурност, свакад сходно и згодно држање и кретање тијела, вишење и нижење, поштравање и умекшавање гласа и нагласа, ход и поглед; све се то нанизало, поредало бјеше у зглоб, у цјелину, којој је само извртан глумац могао дати онакав милолик. До краја га пратијаше велика помња и пријазан свега слушатељства.

А уза њ утаемице *Лаза Телечки* (Жан Готје). Дивљење се стварало за дивљењем са његова онако зборна — ћутања. Само јака умјетничка душа, на врх најтањег поимања, може дати лицу онако јасан

изражај унутрашњег бола, муке, чемера, бриге, туге, радости, па очајања и осталих промјених бурних осјећаја. Лази нашем у раствара се будућност.

Бароница Вилхелмина, *Ј. Маринковићка*, ваља да не може ни ступити на даске, а да како ваља не проучи свога задатка и да га не пронигне, задубивши се у њега свијетлим својим умом. Она бјеше удовица у свјема незгодама биједнога свога живовања достојна нашег саосјећаја, наше учести. И Марија њена, *К. Савићева*, пристајаше уз врлу мајку своју, а гдекоји пут нас занесе драгим својим ликом, коме толико пријетијаше омара немилу искуства.

Кавалер Рапинијер, *Суботић*, свега пута врло zgodном игром припињаше за се велику нашу пажњу. Проучио и изучио бијаше посве добро своју ствар, и све оне гујиње ћуди; сплетком стече нашу потпуну захвалност. Марбез Лормен и гроф Серњи, *Зорић* и *Лесковић*, у мало што не престигоше врснога кавалера.

Лијепи мар *А. Телчкова* и *Ј. Поповићева* — грофице Сернијеве и Жиранке, не могаше се плодом својим отети нашем уху и оку; уз ону вољу и жељу не може изостати жуђени напредак.

А Валентин, *Рашић*, опет нам измами топлу сузу — од смјеха: бијаше сав свој и наш. С његове шале, што мале што велике, често се и одвећ узигравало опћинсто, тако да је могло бити шаптаоца и страх, — бар за кога од својих брижниха. То ће и бити узрок, што нам се каткад причинило, као да почекује глумац, је ли му баш ред говорити.

Пријевод није лош, премда мислимо, да преводилац не бијаше сасма на чисто са другим падежем уз порицање; тако исто могаше и оне конструкције са честим међуставцима са „које, који, којим“ ласно прилагодити благогласности, без повреде правила.

Одијело бијаше пристало, одликоваху се женске главе укусним приретком.

У недјељу 16. јулија видјесмо **Уњкаву комедију чиче Пантелије**. Придјевак сам већ „уњкава комедија“ лучи је јасно од „небеске“ друге, а што је „комедија“ испод пера добро нам знаног чиче Пантелије, наведе управу те уступи комаду *недјељни дан*. Па је врени писац и сам назвао свој умотвор „шљиве слике из нашега свакидашњег живота“, а то и јест потпуно „уњкава комедија“, те се по томе ласно домишљаш, драги читаоче, да је свака улога на дохвату глумцу, и то тим боље, што ју је цртач избацио без повишега претварања и примјесе баш из самога живота. Али ово не буди речено у мању цијену врлим приказачима. Шта више радосно признајемо, да се наша на скупу красна кита вољних и напредних сила, баш уједињена кита мила лика и духа свему опћинству одабраном својом игром.

Тако се Шумарски, *Недељковић*, тако знао тајити, да си једнако мислио, онај властелински шумар и не може бити дручији, онаки је по тисућу пута, она му се ћуд родила, стас му је оно, ход и миг, говор и ум — природни, а то ваља. Изврсно је приказао многу црту „свакидашњег живота“; лијена му хвала!

Ну не бијаше сам. Овога се пута отимаху уза њ за палму удовци Крмељић, Уњкић и Цифрић — *Зорић*, *Рашић* и *Лесковић* — веома удесном игром. А тек пуница му, *Ј. Поповићева*; колико нам бијаше знана ревност и упутност њена, овога пута претече, надмаши сву тврду наду, све очекивање наше. Тешко је помислити, да би ту улогу икоја боље могла одиграти. Веома се радујемо млађахној пуници, од свега јој срца честитамо. А благе јој свијести не натруни ништа, осим може бити млада удовица Софија, *А. Телчкова*. Умиљата та госпођа играла је тако од срца и за доста сваком захтјеву, да јој ево радосно захваљујемо и за збор и за твор и за милопој. А и засједјелим сестрицама Клер-Евелини *Л. Хаџићева* и *Л. Маринковићева*, као и Лизи

Шумарској, *М. Савићева*, спремили смо звијетак одлучног признања, свака у свом кругу бјеше нам по вољи.

Пасторак Јулије, Лукић, бијаше *прави ђак*, а сва три пандура, *Пешић, Хаџић, Бунић*, ако и у ситнијим улогама, сваки на свом мјесту.

Представа је потпуно пошла за руком, а наши позоришни свирачи удесише још и са своје стране прави нам ужитак врлим свирањем правих народних комада, прем да су врсни у свој својој струци, те им опћинство много захваљује.

Сутра дан нам огласи позоришна управа драму „Ловудску сиротицу“, коју је написала Шарлота Бирх-Шајферова, зналица наша на добру гласу, а превео А. Мандровић. Колико нас обрадова овај избор, толико нас растужи примедба, да ће преводилац у данашњој улози *лорда Роланда Рочестра* ступити као гост пошљедњи пут пред овдашње опћинство. — Мандровић је човјек оштра вида и озбиљне ћуди; видио је, како се бијаше слегла бројна публика, а чуо је, којим га свакичасним громким клицањем и тапшањем пратијаше читаве игре. Ако и нијесмо танкопрела чељад велика града, а оно смо свјесно становништво скромнога крајишког мјеста, пуни љубави за свој род, за његов напредак, вољни одгајати и достојно цијенити све што је наше а лијепо: као да је у свакијем грудма гласио овај глас. — На крају игре плану дворје кликом и одвиком, и не даде му ни једна божја душа мира, док се још једном не указаху лорд Рочестер и Цена Ерова, *К. Савићева*. Пошљедни њихов дирљиви загрљај живо нас бјеше увјерио, да је спој складних душа дивна чарна слика, преугодна и богу и људма. А бијаше г-ђица Катица једнако и склона и врсна, показати нам, да је то дика, кад глумачка вјештина не запиње ни у рјечима, ни у гласу, ни у појму, ни у твору, — да је дика права и но њу и по нас.

Удовица Сара Ридова, *Ј. Маринковићка*,

изнесе на углед све танкоће, све промјене бурних осјећаја потмуле своје душе с оном живошћу, с оном јасношћу и красотом, ћутећи изрази тако оштро сваки осјећај а бесједом умјетнички доврши потпуну слику своје вјештине, да јој и овога пута, клањајући се одличној овој напредници, топле душе захваљујемо што љепше и срдачније. Млађе се силе угледати могу у ову радину, изврсну госпођу.

Ј. Поповићева — Јудита Харлејева — не застаде ни овога пута за пређашњим вечером, а жао нам бјеше гледати Бесију *А. Телечкова*, у онако малом послу, премда га је обавила као обично својски, врсно. И мушкарчић *Џон, Л. Хаџићева*, и *Адела, Л. Маринковићева*, одговараху сврси, а тако и капетан *Енрик Витфилд, Зорић*, *Стенворт Лесковић*, и остали, којима бјеху омање улоге допале.

Похвалити нам је елеганцију кретања у главним улогама, и добар наук, и ваљан пријевод, и лијепу музику, а признајемо и да се веома задовољни видјесмо према доброме напретку наших, домаћих наших глумаца.

Још нас једном угрија мили те мили наш гост *А. Мандровић* 19 јула, хвала њему и брижљивој управи. Даваше се „*Париски кочијаш*“, француска игра, која се може похвалити силном живчаном напрегом свега слушатељства. Не ћемо потанко разлагати суд о *А. Мандровићу*; сваку је хвалу претекла блага нарав, која овога умјетника обдари тако обилатим даром. Достане ли му воље, да напоредо корача с духом времена и кретом умјетничкога напретка — а за озбиљну науку и поступно усавршавање јемчи нам његово родољубиво прегнуће — наша ће га умјетница вила прибројити међу понајпрве синове своје, а народ ће с поносом помињати име његово. О Клоду с овим доста, јер нам скромност његова не допушта казивати подробно, колико га пута изазва опћинство и обасу звијећем и похвалом. Путуј срећно, Адаме врсни,

те у наш род, па кажи вредном ти другу Тоши Јовановићу и Ружићу, како нам се поносито надимаху груди, како нам зажа-рише оче, гледајући твоју умотворну игру. И сав нам бијели град Биоград љубазно поздраву; кажи по истини, да нијесмо од камена. Још једном, Адаме, здрав и сваку ти срећу!

Мадлена, последије грофица Дарецо, *Ј. Маринковићка*, прекрасном својом игром увјери нас, да смо и премало о њој дослије рекли. Умна ова жена из очи ти сузу мами, из срца ти искру креше, у глави ти ви-хор ствара, и блаженство право ти отвора — изврсном својом игром. Она ће још и већма напредовати, о томе нема сумње, на понос свему српству.

Поред ње нас даровити *Суботић*, гроф Дарецо, изазва на клик, једногласан клик. Оваки је, оваки мора бити пријеварни пакленик, недостојан ни онога зрна, што му ктету главу размрска. Није да бјеше само научио и промислио своју улогу, него је Суботић бистар глумац, који је кадар со-

бом да занесе, и у дно злих вирова и своје ватре да запреће опћинство. Част му, која га иде!

Оно што је допало Марију, *К. Савићеву* Роже оца и сина, *Зорића* и *Недељковића*, *Пијера* и *Марсеља*, *Рашића* и *Лесковића*: све је то играно тако прикладно, да је сваки признао на крају: овако се представљају значаји људски, и све им доброту и стра-хоте, дивне и кивне, бајне и сјајне, правне и егавне.

Представа бјеше потпуно успјела; му-зика као обично — изврсна. Ките, вијенци клик и одобравање помагаше опћинству, да одоли изразу тајне своје захвалности.

А данас 20 јула, на Илијин дан, још и ту нам велику радост учинише драги наши глумци, да чујемо пратњу божје слу-жбе изведену вјештачким умјењем. Живјели сви! а нашем мјесту остаће дуго и дуго на уму, на срцу; тврду им дајемо вјеру!

Даље други пут. **М.** ов

* (Друштво) српског народног позоришта налази се сад у Руми, одакле ће после у Митровицу.

Д И С Т И Н К А

П О З О Р И Ш Т Е.

(Народно позориште у Београду.) Приликом сту-пања на престо српског кнеза Милана Обреновића IV., представљана је „Маркова сабља“, алегорија у два раздела, коју је написао Јован Ђорђевић. — Лица: Краљевић Марко, вила, певац, народ; — слике: I. Деспот Ђурађ Бранковић са синовима Гргуrom и Стеваном и кћерју Маром, и турски цар Мурат II. — II. Турски цар Мухамед и босански краљ Стеван Томашевић; турчење босанских великаша. — III. Сеоба патријарха Арсенија Црнојевића у аустријске земље. — IV. Борба Црногораца с Турцима под владиком Данилом. — V. Устанак Милоша Обреновића I. пред тзковском црквом. — VI. Предаја града Београда к езу Михаилу Обреновићу III. — VII. Срби око слике кнеза Милана Обреновића IV. — Ово је делце изашло и у штампи, и може се добити по 30 новчића комад.

(Народно позориште у Загребу.) Приликом сте-панскога сајма давана су три представе; најпре гроф Есекс од Енрика Лауба, за тим две изворне

шпаливе игре: „Нованића хрватскога глумишта“, од Ивана Трескога, и „Што жена може“, од Ј. Јурковића (по народној причи: изорани шаран). У сре-ду 9. (21) ов. м. давана је вердијева опера *Трота-торе*, у којој је као прва певачица суделовала ново ангажована госпођа *Маниони*.

П Р О С В Е Т А.

(Госпођа Мирија Трандафиловица) у Новом Саду одлучила је о свом трошку да обнови, изнутра и споља, успенску цркву у Новом Саду. Племенита ова госпођа делила је до сад милостињу сиротињи, потпомагала је изврсне а сиромашне ђаке, и обновила је већ три цркве овдашње. По што је тако угодила својем религиозном осећању, надамо се од њезине родољубивости, да ће од појединаца и локалних задужбина погледати и на *цео народ*, те да ће — кад јој је Бог дао, а вољна је — потпомоћи и *заводе који припадају целом народу*, на корист и славу нашега народа, а себи на част и вечити спомен. Живела и слава јој!

Овом приликом саопштавамо својим читаоцима и неке црквено-статистичне податке, који ће их може бити занимати. Године 1715. основане су у Новом Саду ове српске цркве: успенска, николајске, јовановска и ченејска; године 1740. саборна; године 1746. алмашка и јерменска; године 1863. павловска на гробљу. — Први владика бачки био је *Јевтимије Дробњак* 1695. — *Сирин* је купио *Висарион Павловић* 1730.

Н Е К Р О Л О Г.

(Петар Прерадовић) умрло је 6. (18) августа у Фарафелду, а погребен је 9. у Бечу. Молба песникове мајци домовини:

„У свој пољу дај ми гроба,

Својим цвијећем гроб ми врати“,
није се дакле испунила.

Покојник беше рођен 6. (18) марта 1818. у Грабовници, у Ђурђевачкој црквонији, од православних родитеља. Ниже је школе учио у Беловару. Године 1830, по смрти очиној, узеше га као официрско сироче у војничку школу у Винер-Најштату, где је био први у науци. Изучив војничку школу постаде 1838. поручником у војсци. Бавећи се дуго у гуђини, заборави свој родни језик, и дошав кући није знао говорити са својом рођеном мајком. То га је тако болело, да је марљиво стао учити свој матерњи језик.

Писао је испрва и немачке песме, али се на скоро поврати своје народу.

Године 1843. преместе га у Далмацију, где је написао прву песму својим језиком: „Зора пуца, биће дан“ (у „Зори далматинској“, којој је после био сурадник, а писао је касније и у Гајевој „Даници“ и у „Колу“). Године 1846. изда своје „Првенце“, којима се на далеко беше прославио. Године 1851. изда своје „Нове песме“, нови доказ свога великог песничког дара. Ко не познаје његових песама: „Мируј, мируј, срце моје!“ „Путника“, „Дједа и унука“, „Косово“ и многе друге? Осим тога писао је у *Невен*, *Лептир*, *Наше горе лист*, *Славонца*, *Вијенац*, *Тисућници*, *Вијенац уздарја А. Качићу*, *Гласонопу* и *Низ бисера*. Написао је текст за јуначку оперу „*Владимир и Косара*“, и драматисан еп „*Краљевић Марко*“. Најпосле много се занимао тим, да из народних песама састави еп „*Краљевића Марка*“.

Пре 1848. буде премештен у Италију, где постане стотиник. Касније дође у Загреб за побочника Јелачићу бану. Године 1852. постане тисућник, 1858. потпуковник, а 1859. у италијанском рату, — пуковник. Пре неколико година постаде генералом и би му повраћено угарско племство; али све те чести нису у њему потресле верност према своје народу.

Сабор у Загребу, частвујући спомен песников, устао је са својих седишта, кликнувши у три маха: „слава му!“

Покојник је један од првих песника српско-хрватских; он је својим песмама задео славом и себе и народ, који за њим искрено жали, али ће му и сачувати вечно и неизгладиво славан спомен.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

У *Новом Саду* је изашла: „*Народна медицина у Срба*“, од дра *Владана Ђорђевића*. Прештампано из *Летописа* 114 (за годину 1872). Велика 8-ина стр. 80.

У *Панчеву* је изашла: „*Јестаственица за школу и домаћу наставу* (по Гертнеру)“ израдио М. Т. *Фрацковић*, народни учитељ. Цена 25 нов.

Од 1. октобра почеће у *Земуну* излазити школски лист под именом „*Учитељ*“. Цена је на годину само 2 фор.

У *Београду* је изашла „*Марнова Сабља*“, алегорија у два дела, написао *Јован Ђорђевић*. Цена 30 и.

Даље је изашло делце „*Санитетски послови у Србији*“, од др. *Владана Ђорђевића*. Прештампано из „*Истока*“. На 16-ини стр. 69, са шест иницијирских скица о београдским болницама.

(Школске књиге у Србији.) Прво за основне школе: Штипа велика (16 гр.); Штипа мала (1/2 гр.); Буквар. 1870 (1 гр.); Словенски буквар 1871 (3/4 гр.); Српска граматика, 1870 (1 1/4 гр.); Земљопис 1870 (1 гр.); Земљопис Србије и Турске, 1871 (1/4 гр.); Прва знања, 1870 (3/4 гр.); Српска историја, 1869, (2 гр.); Црквена историја, 1870 (1 гр.); Катихизис, 1870 (2 гр.); Молитвеник, 1869 (1/2 гр.); Рачуница, 1870 (1 1/2); Писмени састави, 1870 (1/4); Читанчица уз буквар, 1870 (1 гр.); Прва читанка, 1870 (2 1/2 гр.); Друга читанка, 1869 (2 1/2 гр.); Трећа читанка, 1869 (4 гр.) Таблице за краснопис (12 гр.); Шпартаолице за краснопис (1 1/2 гр.); Прегледалице лепог писања (4 паре); — књиге за *учитеље основних школа*: *Историја педагогије* написао М. Ђ. Милићевић 1871 (9 гр.); *Наука о васпитању*; по професору Рику и другима, од дра Д. Матића, део први: Преглед историје васпитања, 1866 (4 гр.), део други: Васпитање мале деце, 1867 (6 гр.); *Наука о васпитању* од дра М. Ружића (Розена.) 1867 (3 гр.); *Практична рачуница* за учитеље, од Милована Спасића, 1858 (1 1/4 гр.); *Практично предавање из рачуна*, од Стевана Д. Поповића, три књижице, 1870 (5 гр.)

Друго, књиге за *средње школе*: Алгебра, 1863. (12 гр.); Атлас уз јестаственицу дра Вука Маринковића, 1852 (10 гр.); Ботаника, од Јосифа Дусла, 1869 (2 1/2 гр.); Буквар латински, 1862 (1 1/4 гр.); Буквар немачки (друго име: *Практично настављење у немачком језику*), 1870 (7 гр.); Буквар

француски, 1863 (4 гр.); Велизар, с тумачењем и речником, 1852 (2 гр.); Геометрија, од дра Фр. Мочника, 1870 (21 гр.); Граматика српска, од Владимира Вујића, 1870 (4 гр.); Граматика немачка, од А. Чварковића, 1868 (8 гр.); — мала, 1853 (4 гр.); Граматика словенског језика, од С. Сретеновића, 1865 (6 гр.); Граматика латинска, 1857 (8 гр.); — од Л. Шпанића, 1864 (8 гр.); Граматика француска, од Ш. Арена, 1870 (6 гр.); Географија, од Ј. Драгашевића, 1871 (5 гр.); Географија математична и физична, од Ђ. Мишковића (6 гр.); Дијететика за више женске заводе, од др. Милана Јовановића, 1866 (2½ гр.); Земља на којој живимо, од Дамјана Павловића, 1866 (2 гр.); Земљопис грађански свега света, од М. Зечевића, 1870 (8½ гр.); Зоологија, од Ј. Дусла, 1870 (3½ гр.); Историја српског народа, 1866 (6 гр.); Историја српске књижевности, од Стојана Новаковића. 2-го издање, 1871 (6 гр.); Историја света, од Стојана Бошковића, књига прва 1866 (12 гр.); књига друга 1872 (10 гр.); Историја црквена, 1865 (6 гр.); — мања 1869 (3 гр.); Катихизис, 1865 (2½ гр.); Кратка повест о светој цркви, о њеним утварима и о бож. литургији, 1855 (1 гр.); Минералогија, од Ј. Дусла, 1867 (3½); Извод из историје српске књижевности, од Ст. Новаковића, 1867 (4 гр.); Латинска граматика, од Д. Балаитског, 1871 (6 гр.); Ботаника, по Лајнису, од Косте Црногорца, 1871 (3 гр.); Рачуница, од М. Михаиловића, 1871 (5 гроша); Наука о геометријском цртању, од Дим. Јовановића, 1866 (14 гроша); О дужности хришћанина, 1866 (3½ гроша); Прегледалице лепог писања немачко-латинског 1862 (2 гроша); Зоологија, од К. Црногорца, друго издање, 1870 (4 гроша); Примери поеских састава, 1851 (9 гр.); Рачуница, по системи дра Фр. Мочника, 1867 (3½ гр.); Рачуница, друго одељење, од Павла Радивојевића, 1864 (4½ гр.); Рачуница практична, од Гаврила Витковића, 1869 (14 гр.); Рачунски задатци од Ђ. Мишковића, 1865 (5 гр.); Рачуница основна од Л. Шпанића, 1853 (8 гр.); Риторика, од Ђ. Малетића, 1858 (9 гр.); Речник латинско-српски, од Д. Исаиловића, 1849 (16 гр.); — Француско-српски, од истога 1864 (14 гроша); немачко-српски од истога, 1864. године (14 гр.); Српска синтакса, од Ст. Новаковића, друго издање, 1870 (4 гр.); Латинска синтакса, од Д. Балаитског, 1869 (7 гр.); Теорија прозе, од Вл. Вујића, 1864 (4 гр.); Теорија поезије, од Ђ. Малетића, 1868 (10 гр.); Физика, од Д. Павловића, 1868 (7 гр.); Физика, с рускога превео М. М. Радвановић, 1870 (5 гр.); Физика за женскиње, од Е. Јосимовића, 1866 (7 гр.); Хемџа за вишу девојачку школу, од дра Мил. Јовановића, 1865 (4 гр.); Цртање слободном руком, од Ст. Теодоровића, 1865 (15 гр.); Читанка словенска, 3-ће издање 1865 (5 гр.); Читанка српска, од Ст. Новаковића, 1870 (6 гр.); Читанка

латинска, 1864 (8 гр.) — за VII разред, 1856 (8 гр.) Читанка немачка од А. Чварковића, 1859 (8 гр.); Школа нотног певања, од Мил. Миловука, књига I. 1871 (7 гр.) (Долази наставак).

С В А Ш Т А.

На једној париској глумионици беше скоро велика узбуђеност. Нека млада уметница, која је са своје лепоте на гласу, јер јој лепота далеко надмашује уметност, доби за време пробе у позоришту ово тајне пуно писмо:

„Госпођицу Ш. молимо, да дође у писарницу адвоката С., у послу наследства.“

Разуме се, да је г-ђица Ш. с пробе отрчала одмах адвокату, не слушајући ни мало редитеља, који јој прећаше казном. Тамо јој први конциниста преда писмо, на којег завитку стајаху ове речи: „Наследство. Г-ђици Ш. у позоришту Г., да се преда добротом.“ Дрхћући од радосне узбуђености отвори г-ђица Ш. писмо, па стане читати:

„Госпођице, срећан сам што вам могу јавити, да сте наследили лепоту, али не и уметност Малибранове. Покојни Обе (Auber).“

Историја о тој мистификацији рашири се још истога вечера по кулисама. Она је сушта истина. „Ми смо је дознали, веле француске новине Gaulois, од једне присне пријатељице г-ђице Ш., која се овој заветовала да ће ћутати као риба.“

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

У трговини Стеве Ратковића у Новоме Саду, у главној књижарници српској у Београду, и у академијској књижарници у Загребу — може се добити:

ЗБОРНИК ПОЗОРИШНИХ ДЕЛА.

ИЗДАЊЕ УПРАВЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА у Новоме Саду.

Од тога зборника изашли су до сад ови комади:
I. Демон, повест и алегорија у три раздела, од дра Милана Јовановића. Цена 30 новчића.

II. Школски надзорник, шаљива игра у једном чину, од Косте Трифковића. Цена 20 новчића.

III. Шаран, шаљива игра у једном чину, од дра Јована Јовановића („Змаја“). Цена 20 новчића.

IV. Честитам, шала у једном чину, од К. Трифковића, и

Француско-пруски рат, шаљива игра у једном чину, од истога. Цена 30 новчића.

V. Крајева сеја, драма у четири чина, од дра Милана Јовановића. Цена 50 новчића.

Издаје управа српског народног позоришта.